

DI Ciprian IONIȚĂ, Jurist: „Impresii din călătorie – despre necesitatea aducerii aminte”

Introducere

Încă din copilărie am foarte interesat să cunosc detalii despre deportarea romilor, condusă și ordonată de regimul Ion Antonescu. Provenind dintr-o familie de romi căldărari, am avut onoarea atât să vorbesc, dar și să cunosc supraviețuitori ai lagărelor de concentrare, deportați în Transnistria. Experiența acumulată atât la nivel profesional, cât și personal prin participarea în cadrul proiectului *Roma Genocide Remember to Resist* („Genocidul împotriva Romilor – Amintiți-vă să rezistați”) a fost o continuare practică a discuțiilor purtate în copilărie cu supraviețuitori ai Holocaustului. Am avut oportunitatea de a întâlni eroi și **nu victime ale erorilor** comise de *regimul* condus de Maresalul Ion Antonescu în anii 1940-44.

În cele ce urmează voi prezenta trei aspecte în legătura cu condamnarea crimei comise de regimul Ion Antonescu în anii 1942-1944. În final, voi prezenta câteva concluzii.

Punctul 1. Deportarea romilor în Transnistria a fost un eveniment care se poate de real.

Este falsă convingerea celor care au comis Holocaustul că adevărul nu se va afla niciodată. Ca regula generală, cei care au comis ori au fost complici la comiterea de crime care într-adevăr au șocat conștiința **recentă** a umanității, aceștia sunt convingeți că faptele lor nu vor fi cunoscute niciodată. Adevărul este unul singur. În sprijinul acestei afirmații aș dori să-l citez pe ilustrul Mahatma Gandhi: „chiar dacă reprezinți o minoritate care numără o singură persoană, spusele tale tot reprezintă adevărul” („even if you are a minority of one, the truth is the truth”). Fie mai devreme ori mai târziu, adevărul va ieși la iveală. Ce este de făcut când vom cunoaște adevărul?

Populația roma din Germania era considerată ca fiind o povară pentru sistemul social german, pe lângă alte considerații similare, au contribuit decisiv în cadrul procesului de exterminare a romilor. Decretul oficial cu privire la deportarea **romilor germani la Auschwitz** a fost semnat de Heinrich Himmler în decembrie 1942. În România, populația romă era considerată ca fiind „**indezirabilă**”. Începând cu anul 1942, populația românească de etnie roma a fost deportată în Transnistria. Maresalul Antonescu a ordonat: „toți țiganii nomazi din lagăre, din toată țară” să fie deportați în Transnistria. Populația românească de etnie romă din Transnistria a fost așezată în următoarele districte: Golta, Ociakov, Berezovka și Balta. Din păcate, numărul populației de etnie roma deportată în zona Transnistreana nu se cunoaște cu exactitate. Se estimează ca aproximativ 25 000 de romi nomazi și sedentari au fost deportați în Transnistria.

În data de 16 martie 1997, președintele Germaniei Federale a declarat următoarele (textul original în limba engleză): The genocide of the Sinti and Roma was carried out from the same motive of racial mania, with the same premeditation, with the same wish for the systematic and total extermination as the genocide of the Jews. Complete families from the very young to the very old were systematically murdered within the entire sphere of influence of the National Socialists.

Genocidul împotriva populației sinti și roma a fost comis având motivație principală ura rasială, având la baza același caracter premeditat și aceeași dorință de exterminare totală și sistematică, precum în cazul genocidului comis împotriva evreilor. Familii întregi, de la cei

mai tineri pana la cei mai vârsta, au fost exterminați sistematic în întreaga sferă de influență a National Socialismului.

Punctul 2. Dreptul victimei de a fi auzită

Un pas important în aflarea adevărului istoric este comemorarea sacrificiului victimelor deportate în Transnistria. Sunt de părere că a venit momentul ca istoria puțin cunoscută a genocidului romilor în Transnistria sa devina accesibila atât tinerilor romi, cât și non romi ca mijloc de combatere a rasismului și a stereotipurilor cu privire la romi.

În timpul activității de teren, am constatat, din păcate, o serie de confuzii în ceea ce privește identitatea victimelor deportate în Transnistria. Astfel, în localitatea **Krasnenke din Raionul Odessa** a fost ridicată o placă comemorativă pe locul unei execuții în masă a deportaților romi, conform căreia victimele erau prezentate ca provenind din Serbia **și nu din România**. Există multe alte astfel de locuri în Ucraina unde au fost executați deportați romi și care continuă să fie neglijate de autoritățile locale deoarece nu există un monument istoric sau placă comemorativă care să marcheze tragedia petrecută în aceste locuri în timpul celui de-al doilea război mondial.

În ciuda tuturor greutăților, romii deportați au reușit să-și păstreze Demnitatea. În sprijinul acestei afirmații am sa prezint mărturia unui martor din localitatea Berezovka (Ucraina) în legătura cu amănunte legate de viața romilor deportaților: “romii deportați în satul nostru și-am menținut demnitatea, femeile purtau bijuterii și haine frumoase. În plus, noi, populația ucraineană din sat, am suferit aceleași neajunsuri de pe urma trupelor de ocupație și a iernii aspre. Din păcate, doar unii dintre deportați au reușit să supraviețuiască, iar alții, nu. Noi aveam unde să ne adăpostim iarna, pe când ei, nu.”

Punctul 3. Cine nu cunoaște greșelile istoriei, riscă să le repete

Pierderile materiale, mai ales cele spirituale, caracteristice celor care au supraviețuit lagărelor din Transnistria, sunt ireparabile. O națiune care își recunoaște greșelile, inclusiv pe cele comise la **întuneric**, este socotită ca fiind o națiune puternică. Este momentul ca statul român să legifereze oportunitatea aflării adevărului în legătura cu actul de genocid comis împotriva romilor, orchestrat de regimul condus de Maresalul Antonescu.

În prezent, autoritățile romane nu au întreprins acțiunile necesare pentru a asigura o minima alinare celor care au pierit datorita sistemului diabolic condus de regimul Ion Antonescu. Compensațiile financiare datorate de statul roman celor care au pierit de regimul diabolic condus de Maresalul Ion Antonescu întârzie să apară. **Este necesar din partea societății civile o acțiune comună pentru a solicita autorităților române să acorde asistență supraviețuitorilor deportaților în Transnistria.** Elise Wisel, supraviețuitor al Holocaustului, afirma următoarele: “Jur să nu rămân nicicând tăcut în fața suferințelor și umilințelor îndurate de alți oameni. Întotdeauna trebuie să luăm atitudine. Neutralitatea îi ajută doar pe opresori, niciodată pe cei persecutați. Tăcerea îi încurajează doar pe călăi, niciodată pe victime.”

Concluzii.

Un lucru este cert: persecuția romilor de către regimul Antonescu rămâne o memorie vie atât pentru cei persecutați (populația romă) dar și pentru populația majoritară. Statul român este un

stat civilizat. Prin urmare, este o condiție sine qua non ca statul român, prin Ministerul Educației și Culturii, să ofere oportunități de cunoaștere și acestei părți a istoriei statului modern român. Genocidul romilor ține de identitatea națională.